

POSTANOWIENIE

6 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 6 listopada 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości J.T.

przeciwko J.T.1

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

na skutek skargi kasacyjnej J.T.1

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 22 września 2023 r., I ACa 370/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. obciąża pozwanego J.T.1 kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach

Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 22 września 2023 r. (sygn. akt I ACa 370/23) pełnomocnik pozwanego, w ramach podstaw skargi zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego, wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania, powołując się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. tj. z tej przyczyny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o której stanowi art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi jedynie wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze wynika *prima facie*, bez potrzeby pogłębionej analizy prawnej. Dotyczy to więc uchybień – przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej – o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19). Należy mieć przy tym na względzie, że Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną, jest związany ustaleniami faktycznymi przyjętymi za podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Związanie to wyklucza zarówno przeprowadzanie dowodów, jak i badanie czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów. Każdy zarzut, który zmierza do podważenia ustaleń faktycznych sądu odwoławczego, choćby został ujęty pod

pozorem naruszenia prawa materialnego, jest z mocy art. 398³ § 3 k.p.c. niedopuszczalny.

Uwzględniając powyższe kryteria, nie sposób uznać, aby skarżący wykazał oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej koncentruje się na polemice z ustaleniami faktycznymi oraz oceną dowodów dokonaną przez Sądy obu instancji. Jak to już wyżej wskazano, Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi przyjętymi za podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i nie może ich weryfikować ani zastępować własnymi. Argumentacja skarżącego zmierza w istocie do zakwestionowania charakteru prawnego dokonanej czynności, istnienia rzekomego ekwiwalentu, sytuacji finansowej dłużnika oraz jego świadomości pokrzywdzenia wierzycieli. Tego rodzaju zarzuty nie mogą stanowić podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Argumentacja skarżącego pomija również, że powództwo zostało wytoczone przez syndyka masy upadłości dłużnika. Zgodnie z art. 131 ustawy – Prawo upadłościowe, w zw. z art. 527 § 2 k.c., w przypadku działania syndyka niewypłacalność dłużnika wynika z samego ogłoszenia upadłości. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (m.in. z 12 stycznia 2012 r., II CSK 273/11, OSNC-ZD 2013, nr 2, poz. 27, z 3 marca 2017 r., I CSK 157/16, z 14 lutego 2019 r., IV CSK 100/18, OSNC-ZD 2020, nr 2, poz. 26). Skarżący konstruuje jednak wywód tak, jakby powód był zwykłym wierzycielem, co uniemożliwia wykazanie przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. W sprawie mają ponadto zastosowanie domniemania wynikające z art. 527 § 3 k.c. oraz art. 528 k.c. Domniemania te mają charakter materialnoprawny i kształtują rozkład ciężaru dowodu w sposób odmienny niż przyjmuje skarżący, przerzucając na osobę trzecią obowiązek wykazania okoliczności przeciwnych. Zgodnie z art. 527 § 3 k.c. domniemanie wiedzy osoby trzeciej o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli znajduje zastosowanie m.in. w przypadku czynności dokonanych pomiędzy osobami bliskimi, a z ustaleń Sądów *meriti* wynika, że zaskarżona czynność prawna była zawarta pomiędzy braćmi, co uzasadniało zastosowanie powyższego domniemania, a bezpłatność przysporzenia uzasadniała zastosowanie domniemania z art. 528 k.c. W takim przypadku –

zgodnie z art. 528 k.c. – wiedza osoby trzeciej o świadomości pokrzywdzenia wierzycieli po stronie dłużnika pozostaje prawnie irrelevantna, co istotnie ogranicza zakres wymaganych ustaleń po stronie powoda. Brak odniesienia się przez skarżącego do obowiązujących domniemań, ich funkcji oraz skutków procesowych powoduje, że argumentacja przedstawiona we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej nie uwzględnia podstawowych elementów konstrukcyjnych skargi pauliańskiej. Pominięcie tych regulacji uniemożliwia wykazanie, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa materialnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Twierdzenia skarżącego dotyczące dobrej sytuacji finansowej dłużnika w chwili dokonania darowizny, możliwości regulowania zobowiązań oraz próby uzyskania prolongaty kredytu odnoszą się wyłącznie do ustaleń faktycznych. Z ustaleń Sądów obu instancji wynika natomiast, że dłużnik posiadał wymagalne i niespłacone zobowiązania już przed dokonaniem darowizny, a krótko po jej zawarciu stała się wymagalna znaczna wierzytelność wobec banku, której nie był w stanie uregulować, co doprowadziło do pogorszenia jego sytuacji finansowej i w konsekwencji do ogłoszenia upadłości. Skarżący nie wykazał, aby w świetle tych ustaleń doszło do oczywistego naruszenia prawa materialnego. Zarzut nierozpoznania istoty sprawy również nie znajduje potwierdzenia w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny odniósł się do zarzutów apelacji w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia, a przedstawiona argumentacja pozwala na przeprowadzenie kontroli instancyjnej. Nieuwzględnienie przez Sąd drugiej instancji zarzutu podniesionego w apelacji pozwanego – wyprowadzanego z jego twierdzeń o przeprowadzonym remoncie na nieruchomości w oparciu o umowę zawartą pomiędzy pozwanym i jego bratem - nie oznacza, że w tym zakresie doszło do naruszenia przepisów postępowania wskazanych w skardze kasacyjnej. Sąd Apelacyjny wyjaśnił bowiem w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, z jakich przyczyn zarzutu tego nie uwzględnił. Twierdzenia skarżącego sprowadzają się więc w istocie do polemiki z oceną dowodów przeprowadzonych w sprawie, co nie może stanowić podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej nie zawiera argumentacji, która mogłaby świadczyć o oczywistym naruszeniu prawa przez sąd drugiej instancji. Skarżący ogranicza się do przedstawienia własnej wersji stanu faktycznego i

własnej oceny materiału dowodowego, co nie spełnia wymogów art. 398⁴ § 2 k.p.c. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera pogłębionego wyводу prawnego wykazującego, aby w zasadniczym dla rozstrzygnięcia sprawy elemencie ocena Sądu drugiej instancji była oczywiście uzasadniona, co czyniłoby również oczywiście uzasadnioną skargę kasacyjną. Uwaga ta dotyczy także pozostałych przesłanek warunkujących możliwość uwzględnienia akcji pauliańskiej wierzyciela dłużnika skierowanej przeciwko osobie trzeciej. W konsekwencji skarga kasacyjna nie wskazuje na uchybienie o charakterze elementarnym, którego wadliwość byłaby dostrzegalna *prima facie*. Brak jest zatem podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. pozwanego, który przegrał sprawę w postępowaniu kasacyjnym

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[r.g.]